

VIRON MAFIAN KUMMISETÄ

MEELIS LAO

SUOMENTANUT SAMI LOTILA

MEELIS LAO

**VIRON MAFIAN
KUMMISETÄ**

SUOMENTANUT SAMI LOTILA

JOHNNY
Kniga
HELSINKI

Kiitän kaikkia, jotka ovat auttaneet minua tämän
kirjan valmistumisessa. Henkilöiden turvallisuuden
takaamiseksi en mainitse ketään nimeltä.

Nöyrä kumarrukseni kaikille avusta.

Ensimmäinen painos

© Meelis Lao 2024

Vironkielinen alkuteos: *Vabadusvõitleja, spioon või mafiooso? – Memuaarid*

TEG Production, Haabneeme

Suomenkielisen laitoksen © Sami Lotila ja Johnny Kniga 2025

Johnny Kniga

An imprint of Werner Söderström Ltd

Lönnrotinkatu 18 A, 00120 Helsinki

ISBN: 978-952-362-222-7

Painettu EU:ssa

Tuoteturvallisuusasioihin liittyvät tiedustelut: tuotevastuu@kniga.fi

*Jokainen meistä saapuu tähän maailmaan
kulkemaan pitkin hänelle määrättyä tietä,
mutta vain harvoilla meistä on rohkeutta
löytää se. Vielä vähemmän on heitä, jotka
päättävät elää täysillä. Omistan tämän
kirjan kaikille niille ystäväilleni, jotka ovat
jo lähteneet – omaa tietään seuratessaan.*

1.

LAUKAUS

Oli kylmä joulukuun ilta vuonna 1995 ja olin juuri päättänyt treenin Flexer-kuntosalilla Tarton maantiellä Tallinnassa. Astuin ulos ovesta seuraten henkivartijaani, jota ilman en liikkunut koskaan ulkona. Toinen henkivartijani istui jo kuljettajan kanssa autossa, johon minun oli tarkoitus siirtyä, ja neljä muuta olivat toisessa autossa, jonka oli määrä seurata meitä. Tässä ei ollut mitään erikoista, sillä ajat olivat Tallinnassa sellaiset kuin ne olivat.

Myöskään Flexeristä poistumisessani ei ollut mitään erikoista. Olin pukeutunut pukuhuoneessa, vetänyt lopuksi takin päälleni ja kävellyt ulos ovesta. Menin yleensä heti autoon, ja niin aioin tehdä myös tuona päivänä. Pysähdyin kuitenkin hetkeksi ulko-oven jäätyneillä portailla pysyäkseni tasapainossa, kun päällystakkini rintataskussa ollut matkapuhelimeni räjähti.

Tuntui kuin rintani olisi repeytynyt juuri siitä kohdin, missä kännykkäni oli. Kaikkihan me muistamme, millaisia kännykät olivat 90-luvulla – tiilen kokoisia ja painoisia möhkäleitä. Nokian Mobira Cityman 900 oli niistä kaikkein luotettavin, mutta miksi sen piti räjähtää juuri nyt? Korvissani

kaikui myös millisekunti ennen räjähdystä kuulemani AK-47:n terävä, kuiva rätinä. Se oli tuttu ääni, ja tiesin, että aseiden ampumat luodit lentävät seitsemänsataa metriä sekunnissa. Niin tai näin, räjähdys heitti minut selkään edellä päin rakennuksen seinää, josta valuin alas jäisiä portaita ja jäin lumeen makaamaan.

En ole varma, ymmärsinkö heti, mitä oli tapahtunut. Kehoni oli täynnä pienten muovinkappaleiden ja elektroniikan palasten poraamia reikiä. Myöhemmin selvisi, että minua kohti ammutut luodit olivat osuessaan räjähtäneet kappaleiksi ja tehneet vatsaani suuren aukon. Loput ammuksien olivat lävistäneet rintakehäni ja jatkaneet matkaansa selkäni kautta ohittaen vain parilla millillä maksani. Pieni onni kamalassa onnettomuudessa.

Makasin selälläni jalkakäytävällä ja katselin katuvaloja vasten pimeää taivasta, eikä minussa ollut jäljellä enää kuin kaksi inhimillistä tunnetta: kipu ja kylmyys. Tai siis kolme. Se tuli siitä, kun satakiloinen henkivartijani heittäytyi päälleni koko ruumiinpainollaan. Se oli hänen työtään, henkeni suojeleminen – mutta se ei tehnyt minulle erityisen hyvää juuri sillä hetkellä. Sain hädin tuskin henkeä satakiloisen ruhon alla ja kuulin, kuinka henkivartijani vastasivat tuleen. Ampuja oli kuitenkin ehtinyt jo poistua paikalta.

Kaikki oli tapahtunut kuin hidastetussa filmissä, mutta vieläkin pidemmäksi aika venyi, kun henkivartijani könnysi päältäni laukaustenvaihdon jälkeen. Siinä hetkessä minusta tuntui kuin aika olisi pysähtynyt kokonaan. Mieleni oli kuitenkin kirkas kuin jää, jolla makasin. Ampuja oli tehnyt hyvää työtä. Hän oli varmasti ammattilainen, joka oli jo pidempään

seurannut liikkeitäni ja tiesi, että käyn salilla joka päivä samaan aikaan.

Flexerin omisti ystäväni Jaan Kirsipuu ja Arron veljekset, ja se oli tuohon aikaan luultavasti ainoa yksityinen kuntosalitalli Tallinnassa. Siellä kävi harjoittelemassa kirjava joukko ihmisiä liikemiehistä ja poliitikoista kaikenlaisiin alamaailman tyyppeihin, ja liikeasiat hoidettiin usein treenaamisen ohessa. Luonnollisesti myös iso osa minun tuon aikaista tuttavapiiriäni kävi Flexerissä säännöllisesti.

Olin täydellinen maalitaulu astuessani ulos Flexerin ovesta ja pysähtyessäni hetkeksi jäisille portaille kirkkaiden katuvalojen alle. Sijaintini ei olisi voinut olla parempi – siis tarkka-ampujan kannalta. Flexeriä reunusti lisäksi monikaistainen ja vilkas Tarton maantie, jossa kulki autojen lisäksi ratikoita. Niiden luoman metelin keskellä oli vaikea keskittyä saati huomata sinua käyttävää ampujaa.

Tarkka-ampuja odotti minua tien toisella puolella sijaitsevassa kellarissa. Ammattitaitoisen palkkamurhaajan kirjoittamaton sääntö on, että on keskityttävä vain kohteeseen. Laukaustenvaihtoon henkivartijoiden kanssa ei saa ryhtyä, eikä kadulla liikkuvia jalankulkijoita saa vahingoittaa. Ainoan vaaran sivullisille siinä tilanteessa aiheuttivatkin omat henkivartijani, jotka alkoivat ampuu tien yli kohti kellarin ikkunaa – siinä hetkessä tilanne karkasi käsistä. Onneksi ulkona ei ollut juuri ketään ja liikennettäkin oli vähän.

Ambulanssin saapuminen kesti ja kesti, ja ehkä juuri siksi minusta alkoi tuntua, että aika venyi oudolla tavalla. Ambulanssimiehistö saapui lopulta samaan aikaan poliisien kanssa, ja tilanne tapahtumapaikalla muuttui kaoottiseksi. Minua

ryhdyttiin auttamaan samalla kun henkivartijoitani kuulus-telttiin. Kukaan ei ollut erityisen ihmeissään murhayrityksestä, sillä tuohon aikaan Tallinnassa ammuskeltiin harva se päi-vä. Kukaan ei näyttänyt olevan yllätynyt siitäkään, että juuri minä – Meelis Lao – makasin kadulla ensiapuhenkilökunnan ympäröimänä. Ainoa ihmetyksen aihe oli räjähtänyt puhelin, jonka palasia oli joka puolella.

Minusta tuntui, että olin maannut maassa ikuisuuden en-nen kuin minut nostettiin ambulanssiin. Siellä minuun piiki-tettiin tuhti annos morfiinia, jotta en kuolisi kipuihin ennen sairaalaan pääsyä. Sitten lähdimme matkaan. Henkivartijani seurasivat kannoillamme.

Sairaalassa asiat etenivät nopeammin, tai ehkä kaikki joh-tui morfiinista. Löysin itseni pian leikkauspöydältä. Kaikkien muovipalasten ja mikropiirien poistamiseen rinnastani ja vat-sastani kului monta tuntia. Se oli tavallaan myös eräänlainen markkinatutkimus, sillä kaikki mitä minusta löydettiin, valai-si, mitä oli oikein tapahtunut.

Heräsin seuraavana päivänä, ja tuntemani kivun määrää on vaikea kuvailla. Tuntui kuin minut olisi kursittu kokoon yksittäisistä ja erittäin kivuliaista palasista. Fyysinen kipu py-syi poissa morfiinin avulla, mutta sen lisäksi myös sieluni oli ottanut osumaa. Ampumishetkellä päälläni olleet vaatteet oli-vat nimittäin maksaneet vähintään 15 000 euroa. Suosikkini, tuulenohuesta kašmirkankaasta valmistettu laivastonsininen Brunello Cucinelli -takki sekä Roomassa henkilökohtaisen räätälini Danilo Ceccarellin täydellisen tyköistuvaksi tekemä Brionin puku eivät selvinneet attentaatista. Räjähdys tuhosi ne kokonaan. Ja kaiken huipuksi sairaanhoitaja saksii yltäni

loputkin vaatteeni – tai sen, mitä niistä oli jäljellä. Halusin käskä häntä lopettamaan, mutta ymmärsin, ettei vaatteitani voinut enää pelastaa. Jopa Santonin kenkäni olivat mennyttä. Jo kadulla maatessani olin huomannut, että kengät olivat puhelimenpalasten repimät ja veren tahraamat. Sen koommin en niitä sitten enää nähnytkään.

Mitä tulee miesten vaatemuotiin, niin sairaalan henkilökunta oli puhtaita vandaaleja: kuka leikkaa saksilla rikki Brionin puvun? Ainoa henkilö, joka selvisi voittajana koko hässäkästä, oli räätälini Danilo. Pienen ”onnettomuuteni” ansiosta hän tienasi kokonaisen omaisuuden sen jälkeen kun pääsin takaisin jaloilleni. Yhden ihmisen onnettomuus on toisen onni – se on yksi elämän suurimmista paradokseista. Murhayritykset ovat tietysti oma lukunsa, mutta miksi kohdella vaatteita tuolla tavalla? Eiväthän ne ole syypäitä tapahtuneeseen.

Onneksi hoitajat antoivat minulle pian taas lisää morfiinia. Silti sieluani kivisti, kun katselin vaateenriekaleiden muodostamaa myttyä huoneennurkassa. Morfiini teki oloni pian sekavaksi ja uniseksi, vaikka juuri sillä hetkellä minun olisi pitänyt pystyä analysoimaan tapahtunutta. Kaksi henkivartijaani istui potilashuoneeni oven takana, mikä oli hyvä. Sanan leviäminen siitä, että olin säilynyt hengissä, houkutteli kaikenlaisia tyyppejä ”tervehdyskäynnille” – luonnollisesti ampuma-aseiden kanssa.

Tietyt piirit uskoivat pitkään siihen, että haavoittumiseni johtui vain taskussani räjähtäneestä puhelimesta. Tätä versiota levittivät esimerkiksi lääkärit, jotka olivat kaivaneet kehos-tani erinäisen määrän kännykänpalasia. Yleensä kun ihmistä ammutaan, niin hänellä on vartalossaan vain yksi suuri reikä:

se, josta ammus on tullut ulos. Pelkkä räjähtäneen puhelimen teoria ei pitänyt vettä kovinkaan pitkään, ja pian sairaala antoi lausunnon, jonka mukaan minua oli ammuttu. Lisäksi sairaalasta kerrottiin, että ennen kuin luodit olivat osuneet minuun, ne olivat lävistäneet povitaskussani olleen Nokian puhelimeen. Poliisit olivat löytäneet kuntosalin ulkoseinästä yhden ammuksen ja selvittäneet, että kyseessä oli dumdum-luoti.

Tavallinen luoti on kiinteä. Kun se osuu ihmisen kehoon, se usein lävistää sen ja jättää siihen reiän. Dumdum-luoti on eri maata, sillä sen kärki on katkaistu tai halkaistu. Osuessaan se murskautuu meritähden muotoiseksi, mikä hidastaa luodin vauhtia aiheuttaen enemmän vahinkoa. Uhrin kehossa luoti hajoaa palasiksi – eli käytännössä repii ihmisen kappaleiksi. Uhri kuolee yleensä välittömästi. Minua kohti ammuttu luoti osui kuitenkin povitaskussani olleeseen puhelimeen. Ilman sitä minusta ei olisi jäänyt jäljelle paljoakaan. Esimerkiksi joukkomurhaaja Anders Breivik käytti dumdum-luoteja norjalaisella nuorisoleirillä vuonna 2011 järjestämässään verilöylyssä. Humanitaarisista syistä dumdum-luotien käyttö kiellettiin Haagin sopimuksella sotilaskäytössä jo vuonna 1899.

Poliisit vierailivat sairaalassa joka päivä saadakseen selville, kuka oli halunnut poistaa minut päiviltä. Minulla oli tähän kysymykseen vain yksi vastaus: jos istut paljaalla perseellä muurahaispesään, et voi tietää, mikä muurahaisista puree sinua. Minulla oli vihollisia koko maassa ja muutama vielä sen rajojen ulkopuolellakin. Jotkut eivät pitäneet siitä, miten nopeasti olin noussut asemaani, ja toisia taas ei miellyttänyt tapani tehdä bisnestä. Ehkä joku oli sitä mieltä, että olin 29-vuotiaana aivan liian nuori omistamaan viisilitraisella

moottorilla varustetun E-sarjan Mercedesksen? Minulla ei ollut mitään käsitystä ampujasta. En tiennyt, kenen varpaille olin astunut. Niinpä vastasin poliisille:

”Sori vaan, mutta minusta ei ole apua.”

Ihmiset ovat kummallisia. Ei ole helppoa päätellä, kuka voisi vihata sinua niin, että on valmis tapattamaan sinut. On varsin hämmästyttävää, kuinka nopeasti kerää itsellesi vihamiehiä, jos liiketoimesi sujuvat hyvin. Minua oli kyllä uhkailtu aiemminkin ja yritetty tappaa pommilla, mutta tämä oli ensimmäinen kerta, kun minua ammuttiin. Suonissani virtaavasta morfiinista huolimatta ymmärsin, ettei tämä kuitenkaan olisi viimeinen kerta. Lisää oli luvassa. Tiesinhän varsin hyvin, millaisella alalla työskentelin...

2.

SUURI JA MAHTAVA NEUVOSTOLIITTO

Elin lapsuuteni ja nuoruuteni neuvostoajan Tallinnassa, eikä mikään viitannut siihen, että minulla olisi edessäni millään tavalla erityinen tulevaisuus. Vuonna 1966 pulaa oli vähän kaikesta, maisemaa hallitsi elementtitalot ja arkea rytmitti suunnitelmatalous. Kaiken lisäksi olin vielä yksinhuoltaja-äidin lapsi. Isä oli ensimmäinen henkilö, joka ei pitänyt minusta, ja hän häipyi kuvioista, kun olin yksivuotias. Kiitos luojan, olen tavannut hänet sen jälkeen vain kerran. Kulutin aikaani hengaamalla neljä vuotta vanhemman veljeni kanssa. Äiti oli töissä kuten kaikki muutkin aikuiset siihen aikaan, eikä hänellä ollut helppoa – työväenluokkaisessa yksinhuoltajaperheessä rahat olivat aina lopussa. Meriväljan kauppa, jossa hän vietti suurimman osan päivistään, ei ollut mikään kultakaivos.

Tulin tietoiseksi perheeni köyhyydestä ehkä seitsemän vanhana. Muistan sen päivän hyvin. Meriväljan koulun vieressä oli luistinrata, jossa kaikki muut kävivät luistelemassa paitsi minä. Äidillä ei nimittäin ollut varaa luistimiin. Voitte vain kuvitella, miltä lapsesta tuntuu tuollaisessa tilanteessa.

Minusta se oli masentavaa.

Tunsin liukuvani jonkinlaiseen turhautuneisuuden, kauteuden, vihan ja itsesäälin kierteeseen, joka kiskoi itsetuntoni pohjamutiin. Ensimmäistä kertaa tunsin itseni huonommaksi kuin muut – ja vaikka en sitä vielä tuolloin ymmärtänyt, se jätti minuun jälkensä.

Asuimme Meriväljän asuinalueella, Jugapuu-kadulla, josta isoisäni oli aikoinaan ostanut tontin. Se oli siihen aikaan kehu seutua, jonka kaikki talot oli rakennettu saman mallin mukaan, eikä hökkeleissä ollut viemärointiä tai lämmintä vettä. Käsistään kätevä isoisäni oli kuitenkin rakentanut tontille kaksikerroksisen talon tyttarelleen eli minun äidilleni. Minulla ei ole mitään käsitystä, miten hän oli siinä onnistunut, sillä tuohon aikaan valtio tuotti rakennusmateriaaleja vain omiin tarpeisiinsa. Yksityishenkilöiden mahdollisuudet saada käsiinsä talonrakennustarpeita olivat hyvin rajalliset.

Erilaisia tarvikkeita saattoi saada virkamiehiä lahjomalla tai vaihtamalla käyttökelpoista tavaraa toiseen. Isoisällä ei kuitenkaan ollut mitään vaihdettavaa. Mitään mahdollisuuksia elintason nostamiseen ei myöskään ollut, sillä isoisän sisko oli tutustunut toisen maailmansodan aikana saksalaiseen sotilaaseen ja muuttanut tämän perässä Saksaan. Lähisukulainen oman maan rajojen ulkopuolella riitti torppaamaan neuvostokansalaisen unelmat paremmasta elämästä.

Olin siis tavallinen lapsi, joka kävi julkista koulua eikä juuri katsellut nenäänsä pidemmälle. Kolmannen luokan jälkeen siirryin Viimsin kouluun, missä ihme kyllä viihdyin. Olin kiinnostunut historiasta ja maantiedosta – ja tietysti myös liikunnasta. Muihin alamaailman edustajiin verrattuna minussa ei ollut lapsena mitään erityistä. En esimerkiksi tullut

perheestä, jossa rikollisuus olisi ollut geneeissä. Luin paljon, etenkin historiaan liittyviä kirjoja, pääasiassa siksi, että voisin paeta neukkuajan realiteetteja, jotka eivät tarjonneet minulle yhtikäs mitään. Luin niin paljon, että treenikaverini alkoivat kutsua minua lukutoukaksi.

Ympäristö muokkaa meitä aina jossain määrin. Jossain vaiheessa lakkasin olemasta lukutoukka ja aloin lintsata koulusta. Minua ja muita pinnareita tylsistytti, ja kävimme joskus porukalla tutustumassa Meriväljan sotilastukikohtaan tai Miidurannan sukellusvenetukikohtaan. Alueita suojasi piikkilanka-aidat, mutta ne eivät estäneet meitä pääsemästä sisään. Varastimme tukikohdassa olevista ajoneuvoista erilaisia osia ja esittelimme niitä ylpeinä muille lapsille. Joskus sotilaat yllättivät meidät ja ampuivat ilmaan meitä takaa ajaessaan, mutta emme jääneet koskaan kiinni. Ne olivat sellaisia pikkuseikkailuja, joita nuoren ihmisen sielu kaipaa.

Suurin piirtein noihin aikoihin minulle alkoi muodostua luonteenpiirteitä ja periaatteita, jotka ovat muovanneet elämäni perustavalla tavalla ja joiden merkityksen olen ymmärtänyt vasta täysi-ikäisenä. Äiti oli koko ajan töissä, joten vietimme paljon aikaa kotona veljeni kanssa. Myös hänen luokkakaverinsa hengasivat meillä kiusaten ja ärsyttäen minua, olinhan heitä neljä vuotta nuorempi. Kiusaaminen oli fyysistä, enkä voinut paeta mihinkään. Mihin sitä nyt omasta kodistaan pakenisi? Juoksemalla pakoon asiat eivät ratkea.

Sellaista elämäni oli jonkin aikaa – mutta isompien ja vahvempien epäoikeudenmukaisuus ei saanut minua pelkäämään tai pakenemaan vaan panemaan vastaan toden teolla. Oudolla tavalla minua auttoi myös se alemmuudentunne, jota olin

kokenut lapsena. Jokin sisälläni sai minut uskomaan, että olen vahva. Totta kai he rökittivät minua siitä huolimatta, mutta minä en luovuttanut.

Menin karatetreeneihin kertomatta asiasta kenellekään. Kaupungin keskustassa, Kosmos-elokuvateatterin lähellä oli sali, jossa treenejä veti kokenut karateka Lembit Kolk. Hänestä tuli myöhemmin yksi K-kommandon perustajista. Se on Suomen poliisin karhuryhmän kaltainen erikoisyksikkö, joka perustettiin vuonna 1991. Karate osoitti minulle, että kiusaaminen ja heikomman räähkääminen ei ole mitään taistelua. Taistelua tai kilvoittelua on se, että on säännöt, urheiluhenkeä ja kunnioitusta – sekä tasavertaiset mahdollisuudet puolustautua. Treenisalilla se kaikki kävi toteen toisin kuin kotona – minkä ymmärsin treenatessa entistä selvemmin. Päätin, että teen kaikkeni tullakseni karatessa mahdollisimman hyväksi ja muuttaakseni tilanteen kotona.

Treenasin kuin hullu. Se ei kuitenkaan tehnyt minusta käden käänteessä niin hyvää, että olisin heti pystynyt tyrmäämään useamman kotonani luuhaavan pojanrohjakkeen, mutta onneksi se ei ollut tarpeenkaan. Kiusaajan mentaliteetti on nimittäin se, että hän pitää itseään kiusattuaan vahvempana ja haluaa nauttia omasta ylivoimastaan. Hän ei myöskään odota, että kiusattu pistäisi toden teolla vastaan. Kiusaaja tarvitsee siis aina jonkun itseään heikomman. Mutta jos heikommaksi leimattu täryyttääkin kiusaajaansa nyrkillä päin naamaa, tekee kiusaaja äkkikäännöksen ja pakittaa, jottei menettäisi kasvojaan.

Törmäsin tismalleen samaan ilmiöön myöhemmin niin armeijassa kuin pannessani hanttiin Venäjän rikollisjärjestöille

90-luvulla. Venäläiset luulivat, että Viro on heidän ikioma kuvernementtinsa, johon tarvitsee vain mennä ja ottaa se haltuun – kunnes heille selvisi, että heikompi saattaakin lyödä takaisin. Mutta tästä lisää vähän myöhemmin.

Lukion ja armeijan välissä pidin väli vuoden. Käytin ajan hyödykseni harjoittelemalla kaksi kertaa päivässä, sillä tiesin, mikä minua odotti Neuvostoliiton armeijassa. Sotaväessä nuorempia piestiin ja nöyryytettiin julmalla tavalla, minkä sainkin sitten kokea nahoissani. Ensimmäiseksi piti mennä Lasnamäellä sijaitsevalle kokoontumisasemalle, mistä ihmiset määrättiin eteenpäin johonkin varuskuntaan. Minulle kerrottiin, että palveluspaikkani olisi Baltian urheilukomppania Latvian Riiassa. Siellä sijaitsi puna-armeijan Baltian puolustusalueen päämaja, ja urheilukomppaniassa palvelivat ne miehet, jotka kilpailivat armeijan joukkueessa. Mikäs siinä.

Kun tuli aika lähteä, hyppäsin junaan täynnä odotusta. Neljän tunnin sijaan jatkoimme matkaa vielä kuusi tuntia ja lopuksi olimme... Kaliningradissa. Se tuntui oudolta, mutta Neuvostoliiton armeijassa tottui nopeasti siihen, että kaikki menee aina eri tavalla kuin pitäisi. Niinpä en ollut erityisen huolissani – kunnes meille ilmoitettiin, että urheilijoiden yksikkö on valittu lähetettäväksi Afganistaniin. Myötätuuli oli vaihtunut vastaiseksi. Kukaan ei halunnut Afganistaniin. Vuonna 1985 Neuvostoliitto oli sotinut Afganistanissa jo kuusi vuotta, ja poliittisesta propagandasta huolimatta kaikki tiesivät, että asiat eivät olleet siellä kunnossa. Ne olivat päin helvettiä. Afganistanista palattiin, jos ylipäättään palattiin, vakavasti vammautuneena tai mieleltään järkkyneenä.

Valinta siitä, kuka lähtee sotaan ja kuka ei, vaikutti täysin sattumanvaraiselta, mutta olin silti niin onnekas, ettei minua sillä kertaa lähetetty mihinkään. Sotaan lähtijöitä valitsivat korkea-arvoiset upseerit ja joskus myös kersantit, jotka etsivät yksikköönsä nuoria ja vahvoja miehiä. Minun onnekseni eräs luutnantti näki minut nyrkkeilemässä treenisalilla. Hän oli itse nyrkkeilijä ja ehdotti, että voisimme harjoitella yhdessä. Samalla voisin myös opettaa upseereille nyrkkeilyä ja karatea. Se oli elämäni ensimmäinen tarjous, josta ei voinut kieltäytyä. Tiedätte kyllä, ihan niin kuin mafiaelokuvissa, joskin tästä tarjouksesta minulla ei ollut aikomustakaan kieltäytyä. Tarjouksen tekijä oli toki arvoltaan vain luutnantti ja minua vain viisi vuotta vanhempi, mutta hänellä oli ilmeisesti vaikutusvaltaa, koska hän onnistui siirtämään minut Puolan rajalla sijaitsevaan yksikköönsä. Asiat menivät paremmin kuin olin voinut edes kuvitella – Afganistanin sijaan pääsin rauhalliseen paikkaan, missä minulla oli paljon aikaa treenata. Nyrkkeilin paljon minut pelastaneen luutnantin kanssa, ja meistä tuli hyvät ystävät. Pidämme yhteyttä vielä nykyäänkin.

Olin pitänyt itseäni kovana miehenä, mutta vasta sota-
väessä opin sietämään kipua ja taistelemaan henkeni edestä, tai siltä minusta tuntui. Virolaisten ongelmana on aina se, että meitä on vähän, ja Neuvostoliiton armeijassa se merkitsi sitä, että todennäköisesti olit oman yksikkösi ainoa virolainen. Yksikössä saattoi olla lisäksi ehkä yksi kaveri Latviasta tai Liettuasta, mutta muiden kansallisuuksien edustajia, venäläisistä nyt puhumattakaan, oli aina enemmän. Ja he pitivät yhtä. Armeijassa käytiin päälle aina porukalla, mikä oli minulle uutta. Taistelin tietenkin vastaan ja käytin kaikkia treeneissä

oppimiani keinoja, ja ajan kanssa kasarmilla ymmärrettiin, että tuo tyyppi panee hanttiin, joten kannattaa etsiä joku helpompi uhri. Tarina ei kuitenkaan päättynyt tähän.

Armeija testasi joka päivä uusien tulokkaiden kestävyyttä niin henkisesti kuin fyysisesti. Asuimme kasarmeissa, kussakin noin viisikymmentä miestä. Nukuimme kerrossängyissä ja suihkuun pääsi kerran viikossa. Kuten arvata saattaa, huoneissa haisi kammottavalle, varsinkin kesäaikaan: viisikymmentä pesemätöntä miestä röhnöttämässä haisevilla patjoillaan kellastunut peitto päällään. Vaatteet olivat toki paikallaan siististi viikattuina ja saappaat rivissä. Huoneissa ei ollut ilmanvaihtoa, eikä mitään muutakaan, mikä olisi voinut kohottaa mielialaa.

Mutta se ei ollut ainoa ongelma...

Aika ajoin vanhemmat, toisen vuoden varusmiehet tekivät kasarmeilla tupatarkastuksia. Se oli tosin vain tekosyy, sillä todellisuudessa he etsivät tilaisuutta hakata ja nöyryyttää jotakuta. Mitään muuta hupia armeijassa ei sitten ollutkaan. Nuoremmat pantiin riviin, ja edessämme käveltiin edestakaisin samalla tutkien, voisiko meille jostain syystä antaa selkään. Mikä tahansa pieni rike – sekaisin olevat hiukset, avoin nappi tai ryppyinen housunlahje – oli tarpeeksi hyvä syy lyödä nyrkillä täysillä vatsaan tai rintaan, minkä jälkeen katsottiin, miten uhri reagoi. Kaatuiko vai alkoiko väantaa itkua. Häijyin temppu oli lyödä asepuvun metallinappiin, joka rintaa vasten painautuessaan aiheutti aivan erityistä kipua. Vanhemmat varusmiehet osasivat toki lyödä niin, ettei isku jättäisi mainittavia jälkiä. Siis siltä varalta, että uhri päättäisi mennä valittamaan.

Ensimmäistä kertaa rivissä seisoessani en osannut aavis-
taa mitään. Ymmärsin kuitenkin nopeasti, mistä oli kyse, sillä
edessäni seisovat pojat alkoivat huutaa ja pudota lattialle yksi
kerrallaan. Sitten tuli minun vuoroni. Eteeni ilmestynyt toisen
vuoden kaveri mutisi jotain vääränmallisesta kampauksestani
ja suuntasi sen jälkeen nyrkkinsä kohti rintaani. Nyrkkeilijä-
nä otin refleksinomaisesti sivuaskelen ja löin oikean suoran
hänen käsivartensa yli. Mies kaatui kuin säkki. Katsoessani
häntä makaamassa maassa tunsin ylpeyttä. Olin pannut hä-
net aisoihin – kaikkien nähden. Pian sen jälkeen ymmärsin,
ettei takaisin lyöminen ollut se kaikkein paras ratkaisu. Sama
sotilas nimittäin palasi illalla kavereidensa kanssa ”kyläile-
mään” ja antamaan vuorostaan minulle turpaan.

Kun heräsin seuraavana aamuna, minulla oli verenpurkau-
mia ympäri kehoa ja silmäni alla oli iso mustelma. Upseerit
kyllä näkivät vammiani, mutta kukaan ei kysynyt mitään. Näin
asiat armeijassa menivät, ja sen kanssa oli tultava toimeen.
Vastaan panemisesta seurasi kuitenkin jotain hyvääkin: jat-
kossa minua ei yritetty lyödä rivissä. Lyöjät eivät vilkaisseet-
kaan minuun vaan valitsivat jonkun toisen hakattavan. Ja
heitähän riitti.

Neuvostoarmeijassa aikaa kulutettiin kaiken maailman
typeryyksiin, joilla ei ollut mitään tekemistä varsinaisen soti-
misen kanssa. Parhaiten instituution mädännäisyyttä ilmensi
kuitenkin korruptio. Iso osa sotilastukikohtien ylläpitoon tar-
koitetuista rahoista meni niitä johtavien upseerien taskuihin,
ja propagandan kuvailemat kauniit tarinat armeijasta olivat
vain savuverho – alkaen varuskuntien visuaalisesta ilmees-
tä. Rakennukset olivat neuvostoliittolaisen arkkitehtuurin

ihanteiden mukaisesti rumia ja neliömäisiä ja halvalla kokoon kyhättyjä hökkeleitä, jotka alkoivat rapistua nopeasti heti valmistumisensa jälkeen. Jos korjaustöihin lähetettiin materiaaleja, myivät upseerit ne nopeasti jonnekin ulkopuolelle ja pistivät rahat omiin taskuihinsa. Kauempaa katsottuna kasarmit ja hallintorakennukset näyttivät hylätyiltä raunioilta tai kolmannen maailman vankilaparakkeilta.

Marraskuu oli Neuvostoliiton ja Puolan rajalla kaikkein pimein ja pilvisin kuukausi. Joka välissä satoi, ja mereltä päin puhalsi ankara tuuli. Tämä yhdistettynä sotilastukikohdan karmean kuntoon masensi kaikki sotilasarvoon katsomatta. Ainoa tapa selviytyä oli harjoittelu. Nyrkkeily piti minut järeissäni, ja treenasinkin aina kun vain mahdollista.

Eräänä päivänä levisi huhu, että tukikohtaamme tulisi vierailulle korkeita virkamiehiä Moskovasta. Tukikohtamme komentaja joutui paniikkiin – näyttihän hänen tukikohtansa lähinnä paskahuusilta. Virkamiehiä saattoi myös kiinnostaa, mihin kaikki tukikohdan kehittämiseen lähetetyt rahat, rakennusmateriaalit ja koneet olivat kadonneet. Tuntiessaan narun kiristyvän kaulansa ympärillä komentaja yritti parantaa tilannetta pienellä pintaremontilla. Siihen aikaan maaleja ei saanut juuri mistään, mutta jotenkin komentajan onnistui hankkia paikallisesta kolhoosista mustaa, vihreää ja valkoista maalia. Vaihdossa hän antoi ilmeisesti varastossa ollutta polttoainetta.

Meidät käskettiin maalaamaan rakennusten välinen asfaltti mustaksi ja sitä ympäröivät reunakivet valkoisiksi. Kauempaa katsottuna temppu muutti ympäristön ihan mukiinmeneväksi, mutta eihän maalilla voi korjata rapistunutta asfalttia.

Ennen kaikkea koko touhu alleviivasi, kuinka idioottimainen instituutio Neuvostoliiton armeija oli: tärkeintä ei ollut, miten asiat olivat vaan miltä ne näyttivät.

Kukaan ei koskaan paljastanut tai raportoinut mitään, koska kaikkien kädet olivat yhtä syvällä paskassa. Varmuuden vuoksi komentaja meni kuitenkin vielä askelen verran pidemmälle. Korkea-arvoisia vieraita miellyttääkseen hän käski meidät maalaamaan vihreällä maalilla varuskunta-alueen ruohon ja puissa olevat vähäiset lehdet. Tämä oli jopa Neuvostoliiton ja sen armeijan mittapuulla typerin mahdollinen juttu, mutta Neuvostoliiton armeijassa ei kannattanut kyseenalaistaa mitään, ei edes täysin sekopäistä ja turhaa käskyä. Ei vaikka terve järki olisi harannut kaikin voimin vastaan. Niinpä suihkuttelimme nurmikat spraymaalilla ja sudimme puiden lehdet vihreiksi pensseleillä.

Tällaisista idioottimaisuuksista huolimatta opin sotaväessä kaikenlaista. Ensinnäkin se näytti minulle, kuinka häikäilemätön ja välinpitämätön itäinen maailma voi olla, ja toiseksi, kuinka mätä neukkumentaliteetti voi olla ainakin tietyissä instansseissa. Armeija aiheutti minulle jatkuvaa henkistä ja fyysistä painetta, ja väkivaltainen porukkahenki, joka nitisti pienimmät ja heikoimmat, herätti minussa täsmälleen samoja tunteita kuin lapsuuden kiusaamiskokemukset. Armeijapalvelus ruokki minussa niitä ominaisuuksia, jotka olivat saaneet alkunsa jo lapsuudessani. Tiesin, etten antaisi koskaan periksi ja panisin vastaan kenelle tahansa, vaikka olisin kuinka alakynnessä. Jos olin armeijaan mennessäni kova kundi, niin sieltä palatessani olin mies.

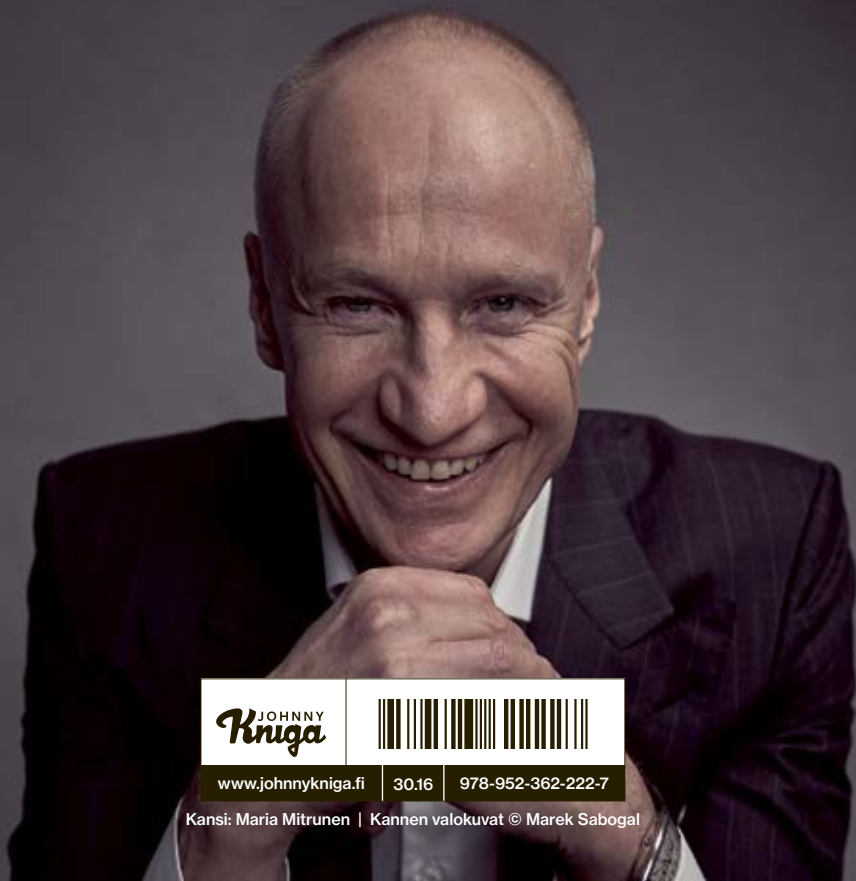
Siitä tulisi olemaan minulle paljon hyötyä.

Tosielämän gangsteritarina Tallinnan pimeiltä kujilta.

Miltä tuntuu tulla ammutuksi, ei kerran tai kahdesti, vaan seitsemän kertaa? Kuinka pukeutua lounaalle oligarkin kanssa – valitako istuva puku vai sellainen, jonka alle mahtuu myös luotiliivi? Huipulle päästäkseen on tehtävä kovasti töitä, mutta siellä pysyminen vasta töitä vaatiikin.

90-luvun alun Viro oli ”rosvojen Riviera”, jota ryösti ja hallitsi venäläinen mafia – kunnes Tallinnan kaduilla ja nyrkkeilysaleilla kasvanut Meelis Lao otti ohjat käsiinsä.

Muistelmateoksessaan Lao tarjoaa ainutlaatuisen näkökulman Venäjän mafiaan ja kertoo, miten hallituksen ja rikollispomojen väliset siteet, salaiset sopimukset ja kullissien takaiset vedätykset muovasivat myös Vladimir Putinin nousua valtaan.

JOHNNY
Kniga

www.johnnykniga.fi

30.16

978-952-362-222-7

Kansi: Maria Mitrunen | Kannen valokuvat © Marek Sabogal